

Organitza:

Fundació del
Món Rural

Amb la participació de

Conclusions Jornada: Les curses de muntanya en entorns naturals i rurals: Reptes i oportunitats per un ús responsable i sostenible

Organitzades per Fundació del Món Rural amb la col·laboració de Centre Tecnològic Forestal de Catalunya. Solsona, 21 de maig de 2014

21
MAIG
2014

SALA D'ACTES
CENTRE TECNOLÒGIC
FORESTAL DE
CATALUNYA
(SOLSONA)

CTRA. DE ST.
LLORENC DE
MORUNYS,
KM. 2

Núria Picas. Fotografia: Jordi Garcia - LocalPres

Les curses de muntanya en entorns naturals i rurals: Reptes i oportunitats per a un ús responsable i sostenible

Fundació del
Món Rural

COL-LABORA:

Fundació del
Món Rural

1.-Les curses per la muntanya són un fenomen en expansió i amb un fort creixement els darrers anys a Catalunya, reflex d'una societat que evoluciona on les activitats recreatives al medi natural són cada vegada més abundants. És un fenomen aparentment imparable i que ha vingut per quedar-se (ja veurem de quina manera, si sota l'important efecte de la moda actual o de forma més pausada). Malgrat pot tenir en el seu origen una arrel excursionista, **la seva manifestació actual és sobretot esportiva i molts dels practicants i, en algun cas, fins i tot organitzadors són desconexadors de la muntanya i dels valors tradicionals de l'excursionisme:** de reconeixement, respecte i vetlla pel territori, i de companyerisme, solidaritat i competitivitat per les fites aconseguides. Definitivament, l'aglomeració de participants i l'ús intensiu del medi dista molt del que correspon a la pràctica excursionista tradicional.

2.- Atès el seu fort creixement, la massificació ja es manifesta en algunes zones de Catalunya per acumulació d'esdeveniments (fins a 1.500 curses a l'any, que suposen una mitjana de 25curses/cap de setmana i 28.000 corredors censats a les activitats de la FEEC). **Els principals actors relacionats amb aquesta activitat manifesten la necessitat de promoure un debat i definir propostes per promoure un ús responsable i sostenible de les curses per la muntanya a Catalunya (vegis també punt 4).** Perquè cal poder minimitzar els possibles impactes negatius sobre el medi i sobre el territori (erosió, brutícia, malmetement de la propietat), però també cal poder potenciar-ne els positius (desenvolupament econòmic, coneixement del territori, promoció turística, etc.).

Taula Rodona amb ponents i debat amb el públic (Foto arxiu FMR)

Fundació del
Món Rural

3.- Aquest ús responsable i sostenible s'ha de fonamentar en primer lloc, en l'aplicació del **sentit comú** i la **responsabilitat** a títol individual, i això hauria de ser suficient per no generar impactes negatius. De totes maneres, es manifesta un consens entre els mateixos actors en que aquests valors manquen forces vegades. Davant aquest dèficit, es fa necessari establir un codi o protocol de bones pràctiques que complementi la resta d'eines de pedagogia ja existents (necessàries a diferents nivells i des de diferents instàncies, amb la implicació de les entitats representatives de propietaris i corredors, empreses organitzadores i promotors de curses, administració local).

En aquest sentit, lligat a la pedagogia, també cal **facilitar el tractament informatiu dels esdeveniments i fer participants als mitjans de comunicació en una millor comprensió** per part de la societat **de les oportunitats i reptes associats a les curses en el medi natural**, per evitar tractaments sensacionalistes i poc constructius que distorsionen la realitat i dificulten el debat i el consens.

4.- El codi de bones pràctiques és necessari per garantir un desenvolupament adequat i coherent de les curses i per evitar possibles conflictes al territori.

Es manifesta un **consens general per part de** representants dels propietaris forestals, organitzadors de curses, practicants, administracions locals, gestors d'espais naturals, entitats excursionistes, serveis de protecció civil, administració forestal, entitats de promoció turística, presents a la jornada, sobre **la necessitat d'avançar cap a la redacció d'un codi de bones pràctiques per a l'ús sostenible, segur i responsable de les curses de muntanya**, que permeti establir entre totes les parts aquells aspectes necessaris a tenir en compte durant l'organització de les curses, la celebració, i amb posterioritat a la finalització de la mateixa, sobre la base de la co-responsabilitat de les parts. L'objectiu compartit és **fer de les curses de muntanya, lluny d'un greuge, una oportunitat per a posar el valor i promocionar el territori.**

5.- El codi de bones pràctiques hauria de contribuir a:

a) Prevenir els potencials impactes ambientals negatius de les curses (erosió del sòl, destorb de fauna salvatge, malmetement de la flora, brutícia, etc.).

b) Prevenir els potencials impactes al territori negatius (malmetement d'infraestructures o elements amb valor singular, deixadesa amb les tanques que limitin el trànsit dels animals de pastura, incompatibilitat d'activitats paral·leles com la caça, el turisme rural de les finques, etc.). La majoria dels terrenys forestals a Catalunya són de particulars (80%) o de municipis o comú de veïns (26%, sobretot en zones de muntanya). Per tant, **la propietat del terrenys per on esdevé la cursa ha de ser tinguda en compte per a tot el procés de la realització de**

Fundació del
Món Rural

l'activitat (definició de l'itinerari, definició de mesures per reduir-ne l'impacte, acords de retribució econòmica per l'ús de l'espai i infraestructures, etc.). La propietat forestal, per la seva banda, també manifesta la necessitat de dotar-se de les eines pròpies necessàries per a fer front a aquests usos recreatius creixents en el medi forestal, com la creació d'una llei pròpia d'accés no motoritzat al medi natural.

c) Aprofitar l'oportunitat de la realització de l'activitat **per a fer pedagogia** als participants **sobre els valors del territori i les bones pràctiques a tenir en compte**. Aquesta component pedagògica es pot estendre fàcilment als acompanyants dels participants (amics, família,..) i espectadors. Les curses per a la muntanya són, fins i tot, una oportunitat per a la incorporació de nous "excursionistes" o la reincorporació dels valors excursionistes.

d)Regular/ordenar la massificació d'activitats i la compatibilitat de les curses amb altres activitats que es realitzen al mateix entorn (caça, turisme rural, senderisme familiar, etc.). **El qui estableix els límits crea controvèrsia però és evident que caldria definir-ho principalment amb la participació de tots els actors del territori**, fent balanç dels guanys i les pèrdues de cada alternativa i les mesures compensatòries entre totes les parts de forma consensuada. És interessant que aquesta reflexió sorgeixi des del territori i des del coneixement, que no pas vingui imposada de dalt cap a baix.

e) Establir mesures de compensació econòmica a la propietat dels terrenys forestals per a l'ús de l'espai i mitigació dels potencials impactes negatius. Eines com revertir una fracció de la quota de les llicències federatives específiques per a corredors a la propietat dels terrenys, o l'aplicació d'una taxa a les inscripcions són algunes de les possibilitats que es plantegen. Previsiblement, aquesta compensació pot ser fàcil d'assimilar per part dels participants i organitzadors i fins i tot ser una demanda concreta per a poder participar en la conservació del territori on es desenvolupa l'activitat des de la perspectiva de la "meva contribució individual a fer un món millor" o la responsabilitat social empresarial.

f) Establir els mecanismes per a objectivar els possibles impactes i fer el seu seguiment. Això ha de permetre determinar les limitacions en base a un coneixement real dels fets, establir les compensacions de forma més transparent o fonamentar les regulacions en fets contrastats i demostrables i de forma coherent. Les mesures i decisions guanyen en legitimitat i són llavors més fàcils d'assumir per les parts, alhora que s'eviten contradiccions que fan difícil de comprendre, a voltes, la mateixa fragilitat del medi que es vol protegir.

6.-El codi de bones pràctiques s'hauria d'acompanyar de la relació de drets i deures de les parts, i emmarcar-se en **el principi de condicionalitat per a incentivar i garantir el seu compliment**. La seva adopció, per defecte, hauria d'actuar com una avantatge competitiva al

Fundació del
Món Rural

mercat. Alguns dels possibles mecanismes per a garantir el compliment del codi de bones pràctiques poden ser:

- Establir un segell de qualitat per a les curses que en facin aplicació;
- Limitar les subvencions públiques a les curses/organitzacions que en facin compliment;
- Incorporar el codi als instruments vigents (tramitació d'autoritacions administratives, cartes de turisme sostenible, itineraris formatius a les escoles de muntanya i graus d'educació física cara a la professionalització del sector, etc.)

7.-Hi ha consens sobre la necessitat de donar continuïtat als resultats d'aquesta jornada i de treballar per a trobar els mecanismes adients (també financers) per a poder dotar-se de l'espai, temps i mitjans necessaris per a desenvolupar el codi de bones pràctiques amb la participació efectiva de totes les parts implicades.

La Fundació del Món Rural i el Centre Tecnològic Forestal de Catalunya manifesten l'agraïment a totes els ponents i participants per la qualitat de les seves intervencions, i es comprometen a continuar treballant per aconseguir donar compliment a aquestes conclusions

23 de maig de 2014